

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р **Весела Иванова Гелева**, преподавател по Хорово дирижиране в катедра „Музикална педагогика и дирижиране” на факултет „Музикална педагогика” в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство “Проф. Асен Диамандиев”-Пловдив

за **Христо Георгиев Христов**, кандидат за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 8. Изкуства; професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство в Инструментален факултет /Катедра „Духови и ударни инструменти”/ на НМА „Проф. Панчо Владигеров”-София

Христо Христов е роден на 02.05.1966г. в София. Завършва с отличие СМУ”Любомир Пипков”-София в класа по флейта на проф. Йордан Киндалов. Висшето си образование получава в НМА”Проф. Панчо Владигеров” в класа по флейта на проф. Венцислав Киндалов, а след това се обучава във Висшето училище музика и театър „Феликс Менделсон Бартолди” в Лайпциг и във Висшето училище по изкуствата в Берлин, където получава квалификация по класическа и барокова флейта. Работи като преподавател в Музикалното училище в Берлин, както и като първи флейтист на Бранденбургския полицейски оркестър в Потсдам и ръководител на духовия квинтет. Участва в множество концертни турнета в Германия, Испания, Норвегия, Корея, Чехия, Холандия и др. Носител е на награди и дипломи от редица конкурси и фестивали в България и чужбина, ръководи майсторски класове и се изявява като солист на множество оркестри, а репертоарът му включва музика от Ренесанса до наши дни. Има участия в художествено-творчески проекти и звукозаписна дейност.

Дисертационният труд **„Трактатът на Йохан Йоахим Кванц „Опит за напътствие при свирене на флейта“ и проблемите на интерпретацията на флейтова музика от XVIII век”** се състои от увод, три глави, заключение, приложения и библиография. Общият обем е 276 страници, цитираната литература включва 92 заглавия на български, руски, немски, френски, италиански, английски и латински език и интернет-източници. Включени са 171 нотни примери, диаграми и таблици. Докторантът има 2 научни публикации по темата на дисертационния труд.

Уводът представя накратко **предмета** на научното изследване, а именно интерпретацията на флейтов репертоар от бароковата епоха в неговата специфика: техника, жанрови проблеми, отношение между композиция и импровизация, подходи към каденцата и др. Направените научни изводи се основават на трактати от бароковата и по-ранни епохи, като специално се откроява трудът на Кванц. Проблематиката е изследвана в няколко основни ракурса: исторически, теоретичен, творчески и изпълнителски, като в последния, чрез серия от концерти с барокови творби за флейта, е направен опит за осъществяване на синтез между теоретичен и

художествено-творчески, изпълнителски тип изследване. Тази комплексност на научния процес прави труда особено интересен и ценен. Разнообразните **задачи**, които си поставя дисертантът, водят до осъществяване на научната **цел** на труда-изграждането на концепция за осъществяването на стилни и стойностни концертно-изпълнителски и интерпретационни трактовки на избрани камерни и концертни творби за флейта, представени от докторанта в 10 концертни програми. Използвани са сравнителен, емпиричен и аналитичен метод на изследване.

В **първа глава** на труда **„Общ историко-теоретичен и творчески обзор на развитието и употребата на напречната флейта. Някои композитори и творби“** е направен общ историко-теоретичен и творчески обзор на развитието и употребата на напречната флейта от възникването ѝ в Китай до флейтата на Бьом. Докторантът прави множество препратки към артефакти от други изкуства, в това число и към ренесансовите картини на Клеман Маро, за да подкрепи историческия си анализ. Той обръща специално внимание на труда на Вирджилиано от 1589, посветен на напречната флейта. Бароковата епоха е представена чрез жанра на сюитата и партитата за флейта от Й. С. Бах, Фр. Купрен и Отетер, анализирани подробно като структура, типология и характеристика на цикличността. В първия случай е поставен акцент върху алеманда, куранта и сарабанда, а в жанра партита е направена диференциация на базата на различния изпълнителския състав (партита за чембало–партита за флейта). Докторантът засяга проблемите на ритмиката, темпото, шрихите, орнаментацията, акомпанимента и музикалната изразност спрямо спецификата на отделните жанрове. Верижният синкоп е представен като индикация за мястото на каденциране в бавните части на сонатите и концертно-цикличните пиеси.

Дисертантът отделя специално място на личността на Фридрих II и обособява неговата историческа значимост за развитието на флейтовото изкуство. Той представя делото му като композитор със сериозно музикално наследство, което следва да бъде оценено и изпълнявано. Христов разглежда творби на Иржи Чарт, К.Ф.Е. Бах, Йоахим Молденит, анализирайки проблеми на интерпретацията, свързани с наличието на различни редакции и издания. В подкрепа на теоретичната разработка на първа глава докторантът реализира 2 концерта: съвременна сюита от три части върху предренесансови танцови мелодии и концерт с творби за соло флейта от различни епохи.

Обект на **втора глава** са **„Някои представителни жанрови и стилни проблеми, свързани с флейтовото творчество и интерпретация в дадената епоха“**. Христов разглежда особеностите на фантазията и речитатива в тяхното многообразие в епохата на Кванц. Представени са гледните точки за теорията за афектите според Готшед /реторични фигури-дикции и сентенции с техните варианти/ и Кванц /тоналност, интервалика, функция на дисонанса, словесни насоки/, както и разбирането за музиката като аналогична на ораторското изкуство. Дисертантът се спира на особеностите на артикулацията, относителната дължина на нотите, динамиката, ролята на ферматите и техните разновидности, както и на тяхната роля в процеса на импровизация.

Съществено място в тази глава заема каденцата и нейната историческа роля във флейтовите творби от разглеждания период. Изкуството на каденцирането и импровизацията като израз на творческа свобода и индивидуалност е разгледано в контекста на трактата на Кванц като технология, идея, тематизъм, орнаменти, разновидности и др. Докторантът прави сравнителен анализ с различни типове образци и препратки към съвременната изпълнителска каденца. Особено ценно от гледна точка на приносите на научното изложение е приложението, в което фигурират авторски каденци на Христов към трите части на Моцартовия Концерт за флейта G Dur (KV 313) и предложените орнаментирани каденци върху ферматите в темата и вариациите на „Nel cor piu“ Aria con Variationi от Луи Друе. Детайлите и аналитичната дълбочина в разглежданата материя несъмнено доказват ерудицията и богатата изпълнителска практика на Христов, който прави опит да намери, проучи и възстанови автентичните барокови принципи и изгубените традиции на импровизацията, останали далече във времето.

Трета глава „Интерпретационно-практически фундамент и аргументация на дисертационната тема–диференцирана картина в личната концертна дейност“ представя историческата, музикално-теоретична и интерпретационна проблематика, която докторантът анализира в процеса на подбор, подготовка и изпълнение на планираните концерти, в т.ч. сериозна творческа работа по създаването на авторски каденци, прелюди и вариации към съответните произведения, съпоставени с такива, създадени от други изпълнители, композитори или от авторите на самите концертни опуси. Репертоарът се движи в широки граници и включва творби на Кванц, Фридрих II, К. Ф. Е. Бах, Отетер, Бенда, Кирнбергер, Грауни и др. Избраните музикални образци са подробно анализирани от гледна точка на стил и интерпретация, афекти, артикулация, орнаментиране, щрихи, значение на дисонанса, особености на вибраторото и др. Подобно на втора глава и тук се откроява значим художествено-творчески аспект на приносите при изследването и реализацията на авторски изпълнителски каденци към подбраните творби.

Сред **приносите** на труда трябва да се открие следното:

-За първи път в българската музикална теория е преведен и анализиран фундаменталният за XVIII в. трактат на Й. Й. Кванц „Опит за напътствие при свирене на флейта“.

-В дисертацията са представени аспекти в неговия труд, които имат пряко отношение към интерпретацията и разкриват важни стилски елементи на изразността, обусловеност на темпо и афект, артикулация, фразиране, принципите на импровизация, както и предпоставките, предполагащи вариране на записаната музика.

-Направена е съпоставка на тезите и обобщенията в „Опита“ на Кванц с други източници от Късния барок /К. Ф. Е. Бах, Леополд Моцарт, Марпург, Кох, Отетер/, с което се осветлява традицията на епохата.

-Изведени са заключения, методически принципи и произлизащи от тях насоки към съвременните изпълнители и педагози, които засягат типични стилови белези, техники на изпълнение, ролята на инструментариума спрямо неговите технически възможности и др.

-Осъществяват се десет концертни програми, както и създадените от дисертанта каденци, прелюди, вариации и капричи, представят своеобразна историко-стилистика панорама на развитието на напречните флейти от Ренесанса до днес. Изследването доказва необходимостта от наречената от Христо Христов „исторически информирана интерпретация“, която обезпечава високо професионално ниво на интерпретация.

-Изследването доказва значението на теорията на афектите в музиката и нейната обвързаност с риториката, както и проявлението на тази връзка в стила, техниката на изпълнение и музикалния израз.

-Реализирани са множество първи изпълнения на творби, свързани с проблематиката на дисертацията, в това число и авторски произведения..

-Представени са изпълнителски каденци към творбите, включени в концертните програми, 4 прелюда, 1 солова пиеса, 1 украсен инструментален речитатив и импровизации, създадени от Христо Христов според нормите на стила, зададени в трактата на Кванц, както и сюита върху различни танци от епохата на Ренесанса.

Дисертационният труд е интересно и пространно изследване върху трактата на Кванц и неговото кардинално значение за развитието на флейтовото изкуство в неговите исторически, технически, интерпретационни, стилови и естетически параметри. Авторът анализира задълбочено внушителен обем музикален материал, който е подкрепен с личната му концертна практика и опит. В този смисъл трудът ще заинтригува професионалистите изпълнители, педагози по флейта, студенти, музиковеди, диригенти и композитори. Имайки предвид гореказаното, предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Христо Георгиев Христов образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 8. Изкуства; професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство.

04.01.2022г.

проф. д-р Весела Гелева

Пловдив

